

Prekarizovaní pracovníci a podpora zaměstnanosti

Průběžná zjištění k I. vlně pandemie COVID-19

Lucie Trlifajová, Andrea Svobodová, Martina Kalinová, Karel Novák,
Bronislav Podlaha

Centrum pro společenské otázky - SPOT

Projekt **Dobrá práce v obci (2018-2020)** – podpora zaměstnanosti osob v nejistém postavení na trhu práce (dlouhodobě a opakovaně nezaměstnaní), skrze komplexní podporu na úrovni obcí

- Analýzy k příčinám znevýhodnění a nastavení politik zaměstnanosti
- Testování schémat podpory v 6 obcích v Česku -> **sledování dopadů 1. vlny pandemie COVID-19 na zaměstnanost osob v nejistém postavení na trhu práce (průběžná zjištění)**

Specifické dopady pandemie

- Lidé, kteří dlouhodobě setrvávají nebo se opakovaně vrací do evidence ÚP → cílovou skupinou
- Lidé v nejistých, nízko-hodnocených zaměstnáních → běžně nejsou klienty ÚP / soc. služeb

Lidé, kteří setrvávají/vrací se do evidence ÚP

Zachyceni v cyklu dočasných legálních/dotovaných prací & období bez legální práce / kombinovaných s neformálními přivýdělkami, neplacenou péčí / dávky

- Vícečetné / víceúrovňové bariéry -> limity pro získání/udržení práce
- Nízké ohodnocení / exekuce / prekérní charakter prací -> dostupná legální práce často neumožňuje ekonomickou stabilizaci

Často dlouhodobí klienti sociálních služeb a příjemci sociální podpory

-> **pandemie COVID-19** (1.vlna) neznamenal zásadní změnu v postavení na trhu práce

- Pokračování dotovaných pracovních míst / projektů
- Zaměstnání v segmentu, který nebyl výrazně zasažen omezeními / obnovení pracovních příležitostí během léta

Jak zacílit podporu v současné situaci?

- rozvíjet **nástroje komplexní podpory** -> působit na více úrovních (jedinec, zaměstnavatel, aj.), déle v čase / **dotovaná (tréninková) místa** (typu VPP) jako součást systému podpory
- **koordinovat** s dalšími integračními nástroji (sociální práce v dalších oblastech, dluhy, bydlení, psychologická podpora, aj.)
-> zajistit **chod služeb na úrovni obcí**

Lidé v nejistých, nízko-hodnocených pracech

Dlouhodobě zaměstnaní, i přesto **nejistá ekonomické situace** (absence rezerv, stabilních smluv a/nebo poloformální zaměstnání, příjmy z více zdrojů aj.)

- lidé v exekuci, senioři s nízkými důchody, (jednotlivci) žijící na ubytovnách, nízkopříjmové domácnosti s dětmi, spec. samoživitelky
- lidé na kvalifikovaných pozicích s překerními úvazky (pracovníci v kultuře, služby zasažené pandemií covid-19)
- málo podchycená skupina, obvykle nejsou klienty sociálních služeb / ani dlouhodobě v evidenci ÚP

-> **COVID-19**: Jednorázový (několika)měsíční výpadek příjmu může jedince/domácnosti zásadně destabilizovat

- Absence znalosti / špatná zkušenost, stigma, striktní kritéria
-> omezené využití nástrojů sociální podpory + vytváření privátních ad hoc sítí
- Zranitelnost vůči výkyvům na trhu práce je efektem charakteru zaměstnání

Dříve: „nikdy jsem neměl problém najít práci... v létě jsem dělal na táborech, v zimě na horách jako číšník... vždycky smlouvy do deseti tisíc, žádné odvody... nemohl jsem nastoupit do legálního zaměstnání, protože by na mě okamžitě vlítli (exekutoři)“

COVID: „měl jsem nastoupit, už jsem měla zabalený batoh... tři týdny jsem bydlel ve vlacích... tam byly aspoň záchody, možnost hygieny. Snažil jsem se vpadat kultivovaně, nechci resignovat na svou osobu... všechno, i boty začaly smrdět... pak mě poslala známá do armády spásy, že nabízej nějaký bydlení“

(samostatně žijící jedinec, 7 let v exekuci, SŠ vzdělání,
Přechodná registrace na ÚP, nikdy nepobíral dávky,
rozhovor květen 2020)

Dříve: „Měla jsem většinou tři práce... na živnost'ák, k tomu dohody, smlouvy o dílo... Tak jsme vycházely. S tím, že jsem se musela zároveň starat o dceru, to fungovala – ta práce byla časově flexibilní a často jsem ji mohla brát s sebou.“

COVID: „Dostala jsem pětadvacítku a pak i ošetřovné. Ale teď jsem finančně úplně v p..., nemám na nájem... Nevím co bude. Bojím se žádat o dávky – je potřeba zastavit živnost'ák... zatím nechci, kdyby přišla nějaká výhodná práce.“

(samoživitelka pracující v kultuře, SŠ vzdělání, 1 dítě,
bez rodinných sítí, otec neplatí alimony,
rozhovor září 2020)

Jak zacílit podporu v současné situaci?

- **Rychlá a dostatečná** podpora udržení příjmů jako prevence (spec. bydlení) -> dávkový systém + ad hoc cílené programy/úlevy (*osoby pracující na DPP, OSVČ s exekucí*), podpora bydlení na lokální úrovni
- **Možnosti řešení příčin / změnu postavení na trhu práce?** -> rozšíření možností podpory v rámci ESF/APZ pro osoby v nejistém postavení na trhu práce /mimo ÚP? (řešení dluhů, dostupnost péče, rekvalifikace, aj.)

Průsečíky

- Nehledat jen možnosti zaměstnání, ale **změny postavení na trhu práce** (řešit příčiny nejistého/zranitelného postavení)
- Propojení s nástroji **udržení a tvorby lokálních pracovních příležitostí** (*podpora lokálních zaměstnavatelů, SOVZ, propojování sociální a ekologických opatření, aj.*)
- Klíčová **role obce** (mapování situace, koordinace, kapacity služeb) + možnosti/stabilita **financování podpůrných služeb**
- Dlouhodobé efekty nízkého mzdového hodnocení, nastavení systemu exekucí

Děkuji za pozornost

Centrum pro společenské otázky - SPOT

lucie.trlifajova@centrumspot.cz, www.centrumspot.cz

www.zamestnavam.pracevobci.cz, www.mapanezamestnanosti.cz